

צ'בזטי מזהר"ן

תנינא

דף מא:

עם

ביאור חברותא

ללימוד בעיון

תורה צו

אמר שהמתמיד בלימוד ספרו יהיה נעשה איש כשר באמת

ובעל מח גדול כי יש בה עמקות נוראה שאין בשום ספר

(ה"מ שמו שמה)

תורה אור
תורה צד
תהלים יב (ט) פְּבִיב רְשָׁעִים
יְתַהַלְּכִין כְּרֵם וְלֹת לִבְנֵי
אָדָם:
תורה צד
שמות כי תשא ל (יב) כי
תשא את ראש בני ישראל
לפקודיהם ונתנו איש כפר
נפשו ליקון בפקד אתם ולא
יהיה בהם נגף בפקד אתם:
תורה צד
שיר השירים ה (1) פתחתי
אני לדודי ודודי חטק עקר
נפשי יצאה בדברו בקשתיהו
ולא מצאתיהו קראתיו ולא
ענני:

מא:

ליקומי

צג צד צה צו צז צח

מוהר"ן תנינא

ואלה מוסיף על הראשונים. מה שלקמתי מתוך

שיחותיו הקדושים [א]:

צו עוד אמר לענין התבודדות שהי' דרכו ז"ל לזרו מאד בזה להיות רגיל מאד בהתבודדות לפרש שיחתו לפני השם יתברך בכל יום ויום. ואמר שאפילו כשאין יכולין לדבר כלל. אפי' כשמדברין רק דיבור אחד גם כן טוב מאוד^א. ואמר, שאפילו אם אינו יכול לדבר רק דיבור אחד, יהיה חזק בדעתו, וידבר אותו הדיבור כמה וכמה פעמים בלי שיעור וערך. ואפי' אם יבלה כמה וכמה ימים בדיבור זה לבד, גם זה טוב. ויהיה חזק ואמיץ וירבה לדבר אותו הדיבור פעמים אין מספר. עד שירחם עליו השם יתברך. ויפתח פיו ויוכל לפרש שיחתו :

ואמר שהדיבור יש לו כח גדול מאוד^ב. כי הלא יכולין ללחוש על קנה שריפה שלא תוכל לירות. והבן. ואז כשידבר מזה. דיבר הרבה מהתבודדות. והאריך מאד בשיחה נפלאה בכמה מיני לשונות. והיוק אותנו וזירו אותנו מאד מאד בזה להתחזק להרבות בהתבודדות ושיחה בינו לבין קונו. ואמר, שרצונו שיהיה לנו כל היום כולו התבודדות. ולבלות כל היום על זה. אך לאו כל אדם יכול לקיים זאת. על כן בהכרח לצוות להם שיהיה להם על כל פנים איזה שעה התבודדות. כי גם זה טוב מאד. אבל מי שלבו חזק בה'. ורוצה לקבל עליו עול עבודתו ית' כאמת, רצונו, שיהיה לו כל היום התבודדות. והזכיר אז מאמר חז"ל (ברכות כא) ולואי שיתפלל אדם כל היום כולו :

צז עוד שמעתי בשמו. לענין מעלת השיחה בינו לבין קונו. שאמר. שעל תפילות ותחינות ובקשות הסדורות מכתב. כבר יודעין מהם כל המחבלים והמקטריגים. והם אורבים על הדרכים של אלו התפילות מחמת שיודעים מהם מכתב. כמו למשל על הדרך הכבושה הידוע ומפורסם לכל. שם אורבים רוצחים וגולנים תמיד מחמת שיודעים מדרך זה כבר. אבל כשהולכין בנתיב ודרך חדש שאינו נודע עדיין. שם אינם יודעים לארוב שם כלל. כמו כן לענין הנ"ל. כי השיחה שמדבר האדם עצמו בינו לבין קונו. הוא דרך חדש ותפילה חדשה שהאדם אומרה מלכו מחדש. על כן אין המקטריגים מצויים כל כך לארוב. ואעפ"כ הזהיר מאד גם על אמירת שאר תחינות ובקשות. כמבואר בדברינו כ"פ [ג]:

צה עוד אמר לענין התחזקות בהתבודדות ותחינות ובקשות. כי הדיבור יש לו כח גדול לעורר את האדם. אע"פ שנדמה להאדם שאין לו לב. אף על פי כן כשידבר הרבה דברי התעוררות ותחינות ובקשות וכיוצא. זהו בעצמו שמדבר. הוא כחי' התגלות התעוררות לבו ונפשו להשי"ת. ככחי' [ד] נפשי יצאה בדברו. שהדיבור בעצמו הוא התגלות הנפש והלב [ה]. ולפעמים על ידי שידבר הרבה אף על פי שיהיה בלא לב כלל,

צג שמעתי בשמו שאמר לענין המחלוקת שהיו הולקים עליו. כי ארו"ל (ברכות ו' ע"ב) **ברום זולות לבני אדם** [ז], אלו דברים העומדים ברומו של עולם, ובני אדם מוזלזלין בהם. ומאי ניהו תפילה. ע"כ מחמת שכל עסקו תפילה. כי בענין תפילה היה מרבה לדבר עם אנשיו. והזהירם מאודי' להרבות בתפילה והתבודדות ושיחה בינו לבין קונו כמבואר בספריו הקדושים [ח]. ויותר מזה הרבה לדבר עמנו והיוק אותנו בהתחזקות בלי שיעור. להרבות בתפילה והתבודדות ע"כ בני אדם מוזלזלין בו ומבוזין אותו והולקין עליו. כי כל עסקו הוא תפילה [י] שהם דברים העומדים ברומו של עולם ובני אדם מוזלזלין בהם והבן :

צד שמעתי מפיו הק' שהיה כתוב אצלו תורה על ענין ראש השנה שצריכין לנסוע לצדיקים על ר"ה. והיה מבואר שם מענין שלשה ראשים שמתקבצין בראש השנה. כשזוכין אז להיות אצל הצדיק. כי הצדיק הוא כחי' **ראש**, כי הוא **ראש בני ישראל** [י]. ו**ראש השנה** הוא ג"כ כחי' **ראש** כי הוא **ראש** השנה [יא]. וכל אחד בא עם מוחו ודעתו להצדיק ומקשר דעתו ומוחו שבראשו. שזהו ג"כ כחי' **ראש**. להצדיק שהוא **ראש** בני ישראל **בראש** השנה. נמצא שנתקבצו שלשה ראשים יחד. והיה לו בזה תורה שלימה. ולא זכיתי לקבלה :

צה לענין התבודדות ושיחה בינו לבין קונו ואמירת תהלי' ותחינות^א ובקשות. טוב מאודי' כשזוכין לאומרם" בלב שלם כאמת עד שזוכה"י לבכות לפני השי" כבן הבוכה לפני אביו. אבל אמר שכשהאדם אומר תחינות ובקשות וחושב בלבו ומצפה שיבכה. זאת המחשבה אינה טובה. והיא מבלבלת ג"כ את דעתו כי מחמת זה אינו יכול לומר הבקשות בלב שלם בשלימות. כי צריכין בשעת אמירת תחינות ובקשות להרחיק מעצמו כל מיני מחשבות היוין שבעולם. רק לכוון דעתו אל הדיבורים שהוא מדבר לפני השם יתברך. כאשר ידבר איש אל רעהו [ב]. ואז ממילא בקל יתעורר לבו עד שיבא לכביה גדולה באמת. אבל כשהושב ומצפה על זה שיבכה. אזי זה וזה אינו עולה בידו. כי האמירה בעצמה נתבלבלה על ידי זה כנ"ל. כי זה שחושב ומצפה שיבכה. הוא גם"כ כחי' מחשבה זרה שמבלבלת הכוונה. שאינו יכול לשמוע היטב מה שהוא מדבר עי"ו. כי העיקר לדבר הדיבור כאמת לפני השי"ת בלי שום מחשבות אחרות כלל כנ"ל. ואם יזכה לכביה כאמת מה טוב. ואם לאו לאו. ולא יבלבל אמירתו בשביל זה כנ"ל :

^א צ"ע במה זכו לג שיחות אלה להצטרף בתקפא לספר ליקומי מוהר"ן יותר מכל השיחות שנדפסו בספר שיחות הר"ן ובפרט קיא שיחות ראשונות שם שכבר קראם מוהר"ג ליקומי מוהר"ן כשהדפיסם בסוף ספורי מעשיות דפו"ר, ע"ש. מה שלא זכו אפילו תרות מכת"י רבינו כיון שנמצאו אחרי הדפסת מהדו' תקפא. ואולי כי ידוע שהתורות שבספר לקומי מוהר"ן בשני החלקים הוגהו ע"י רבינו. וצ"ע אולי שיחות אלה זכו להגהה ואע"פ שאינם בדפו"ר.

^ב תהלים יב ט'

^ג מתרצו- מאד

^ד מתרצו- בתפילה

^ה בליקומי מוהר"ן תורה נב נד קח בח"א וכה תנינא כי מתורה צג תנינא לא נדפס עדיין אלא בתקפא. ובשיחות הר"ן שיחה סח כי בדפו"ר בשנת תקעו נדפסו בסוף ספורי מעשיות רק עד שיחה קטו. ושאר שיחות היו עדין בכת"י של חיי מוהר"ן, ועיין ליקומי עצות דפו"ר שנת תקעו כג אותיות בענין ההתבודדות.

^ו עיין שיש"ק ח"ו סימן תט כל עניני היא התפלה (ובטעות צויין שם לתורה קא תנינא) ועיין ח"מ רכ כל עניני הוא ראש השנה ועי"ש תקעט את העניין שלי אינו יודע שום אדם.

^ז * לשה"כ שמות ל' יב. [ועיין לעיל תורה קיא ובמדבר רבה יט כה ותקוני זוהר דף ג:]

^ח עיין תורה ה' תנינא את טו

^ט בתרלד- ותחינית

^י מתרצו- מאד

^א מתרצו- לאמרם

^ב גם בתרלד- שזוכה, ומתלרו- שיזכה

^ג עיין חיי מוהר"ן תלט שכך עיקר התפלה בפשיטות גמור כתינוק לפני אביו וכאיש אל רעהו. לעומת זה עיין תנא דבי אליהו רבה פ"ח שתוקיו המלך נתחייב מיתה על שדיבר אל הקב"ה כחבר, ע"ש, כי צריך לדבר באימה וביראה וברתת ובויע.

^ד גם בתרלד- גם, ומתלרו- ג"כ

^ה מתרצו- מאד

^ו מתרצו- מאד

^ז עיין ספר השתפכות הנפש

^ח * שיר השירים ה'

^ט עיין לעיל תורה לא קמא לשון מוהר"ג (להבין הענין עיין ערבי נחל ויקהל דרוש א' ועי"ש וישלח דרוש ב' בשם הבעש"ט עה"פ נפשי יצאה בדברו)

מאמר בהתבודדות אפילו אין לו אלא דבור אחד

מספח"ק ליקוטי מוהר"ן תנינא

זמן ומקום אמירת התורה
לא ידוע

פתיחה

בענין ההתבודדות שהרבה לזרו עליה אומר כאן רבינו ג' דברים: שאפילו כשאין לאדם אלא רק דבור אחד יחזור עליו אפילו זמן רב. כי כח הדבור גדול. והיה רוצה שיהיה לנו כל היום התבודדות.

שיחות

אחד התאונן לפני מוהר"ן על כך שאין לו דבורים לדבר לפניו יתברך בשעת התבודדות; גער בו מוהר"ן ואמר לו: "קענסט נישט זאגן רבוננו של עולם ראטעווע מיך? זאגט מען טויזנט מאל רבוננו של עולם ראטעווע מיך!" – "וכי אינך יכול לומר רבוננו של עולם הצילני? חוזרים ואומרים אלה פעמים רבוננו של עולם הצילני!": (שיש"ק חדש ח"ג אות צו)

עוד ראה חיי מוהר"ן אות תמ – (ד) אמר אפילו כשאין יכולין לדבר בהתבודדות רק תבת רבוננו של עולם גם כן טוב מאד. אמר שיכולין להפיר באחר אם יש לו התבודדות:

וראה מכתב רבי נחמן טולטשינער מיום ה' נשא שנת תר"ל; 'נתיב צדיק' מכתבים מיום א' יתרו תרל"ו, ב' ויחי תרל"ח, ה' ויקהל פקודי שנת תר"מ, ד' בשלח תרמ"ב. (הערה יא בשיש"ק חדש הנ"ל)

שיש"ק ח"ב אות תקמד – בפשטו פועם אנ"ש בפני מוהר"ן איזה אדם גדול במעלה, שצריך להגיע לעיר וידוע אלה דפי גמרא על פה, ענה מוהר"ן ואמר: "עוזר בהתפוננו על תלמידו, רבי עוזר יכול לצעק אלה פעמים רבוננו של עולם".

(מעלת ההתבודדות ב) פעם אחת היה מדבר עמו, והיה מרבה לדבר אז מענין מעלת ההתבודדות, והיה מפליג מאד בשבח מעלת גדלת הנהגה זו. ואמר שאי אפשר לצוות לאנשים שינהגו הנהגה זו כי אם שעה אחת ביום, כי אי אפשר להכביד עליהם יותר. אבל באמת היו צריכים שיהיה להם כל היום התבודדות. ודבר אז מאד בענין זה, וכמה שיחות נאות ויפות נשמע אז מפיו הקדוש מענין מעלת ההתבודדות העולה על הכל. ואמר, הלא יכולים ללחש על קני שרפה שקורין ביקס ורובהו שלא תהיה מורה ומען קאן פארשפרעבן א ביקס זי זאל ניט שישן. כי הדבור יש לו כח גדול, והבן היטב, והיה מאריך בשיחה זו כל היום, אשרי שיאחז בזה: (חיי מוהר"ן אות תלח)

שמעתי מהרב החסיד רבי לייב שפירא (אחיו של ר' שמואל שפירא זכרוננו לברכה) וזכרוננו לברכה דבר צחות לענין שאמר ר' יוחנן (ברכות כא.): "ולואי שיתפלל אדם כל היום כולו" המובא בסוף התורה, כי הנה לכאורה תיבת "כולו" מיותר כי כבר אמר "כל היום" ומהו "כולו". אולם לפי שאמרו רבותינו זכרוננו לברכה כמה פעמים (פסחים ד. וש"ג) שמקצת היום ככולו, ואם כן היינו סוברים לומר שאפשר לצאת במעט תפלה, כי מקצת היום ככולו, ועל-כן הוסיף תיבת "כולו", שהלואיא באמת יתפלל אדם כל היום כולו ממש: (מעדני מלך).

הזכיר מאד כמה פעמים על ענין השיחה בינו לבין קונו. שכל אדם ידבר וישיח בינו לבין קונו וישיב עצמו היטב מה הוא עושה בעולם הזה וירחם על עצמו ויפרוש כפיו בתחנונים ופיוסים לבקש ולהתחנן מלפניו יתברך שיזכהו ברחמי המרובים להתקרב לעבודתו יתברך וישתדל להמציא לו טענות ובקשות על זה וענין שיחה זו יהיה בלשון אשכנז שמדברים בו. וכבר מבואר זאת בספרים הנדפסים. אבל יותר מזה הירבה לדבר עימנו הרבה מאוד בענין זה. כי מי שירגיל עצמו לנהוג הנהגה זו בכל יום על כל פנים שעה אחת בודאי יזכה להתקרב אליו יתברך באמת. ואף אם לפעמים הוא רואה שמקיים הנהגה זו ימים ושנים ואף-על-פי-כן עדיין לא זכה להתקרבות כראוי אף-על-פי-כן יחזק עצמו יותר ויותר כי סוף כל סוף יועיל לו בודאי. ואמר שדוד המלך עליו השלום יסד מזה ספר תהלים. ואמר שעיקר התבודדות של דוד המלך היה על מטתו בעת ששכב על מטתו וכיסה עצמו בסדין. אז היה מדבר ומשיח כל לבו לפני השם יתברך כמו שכתוב אשחה בכל לילה על מטתי בדמעתי וכו'. אשרי אשרי מי שירגיל עצמו לקיים הנהגה זו העולה על הכל:

ועיין בליקוטי מוהר"ן ח"ב בדף לב (צ"ל דף מב) ושם לבך לכל מה שנאמר שם בענין זה. ותרגיל עצמך לקיים הדברים הנאמרים שם והשם יתברך יעזור בכל פעם שתזכה לפתוח פיך שתוכל לפרש שיחתך לפניו באמת. (שיחות הר"ן סח)

זמרו למי שמנצחין אותו ושמו. כי צריכין לנצח אותו יתברך כביכול. כי אף-על-פי שנדמה להאדם שהשם יתברך אינו רוצה לקרבו מחמת שקלקל הרבה. וגם עכשיו אינו מתנהג כראוי כרצונו יתברך, אף-על-פי-כן צריך האדם לחזק עצמו ביותר ולהשתטח עצמו לפניו ולפרוש כפיו אליו יתברך שירחם עליו ויקרבהו לעבודתו כי אף-על-פי-כן אני רוצה להיות ישראלי. נמצא שרוצה לנצח את השם יתברך כביכול והשם יתברך יש לו שמחה מזה שמנצחין אותו כביכול: (שיחות הר"ן טט).

ענה ואמר: "היתכן שאנו מניחין את השם יתברך שיעשה ויחשוב לגזור גזירות בעולם?" (כי אז באותו הזמן נשמע שיוצאין גזירות על ישראל חס ושלום). כי אנו צריכים לקרות את השם יתברך מעסקיו שהוא עוסק בהם – באיזה גזירה וכיוצא חס ושלום, לקרות אותו משם, שישליך זאת, ויפנה אלינו למה שאנו רוצים לדבר עימו – לבקש ממנו שיקרב אותנו לעבודתו יתברך. כי כשאחד מישראל רוצה לדבר עם השם יתברך לפרש שיחתו לפניו יתברך, אזי השם יתברך משליך כל עניניו, וכל

הגזירות שרוצה לגזור חס-ושלום, וכל העסקים שלו שהוא יתברך עוסק בהם כביכול, והוא משליך הכל ופונה עצמו רק לזה האיש שרוצה לדבר עימו, ולפרש שיחתו לפניו, לבקש מאתו שיעזרהו להתקרב אליו יתברך: (שם, סימן ע.)

ליקוטי הלכות

אין

קושיות

- א. ואמר שאפילו כשאין יכולין לדבר כלל. אפי' כשמדברין רק דיבור אחד גם כן טוב מאוד. – צ"ע מה הכוונה? האם הם שני דבורים? דהיינו שאפילו אין לו מה לדבר כלל ישב וישתוק וישתוקק לדבר (כבתורה כה תנינא) ויעוד אפילו יש לו רק דבור אחד יחזור עליו הרבה. או שהכל דבור אחד שאפילו אינו יכול לדבר אלא דבור אחד.
- ב. ואפי' אם יבלה כמה וכמה ימים בדיבור זה לבד, גם זה טוב – משמע דיעבד וצ"ע מדוע זה לא לכתחילה כמבואר במ"א עניין הקובע מקום לתפילתו (ברכות ו:ו), וכביאור האריז"ל/י שהוא כמו הרוצה לשבר חומה שהוא מכה פעם אחר פעם באותו מקום דווקא, אבל אם יכה פעם כאן ופעם שם לא יצטרפו המכות/י. ולפ"ז אולי דווקא כשחוזר אותו דיבור פועל יותר. נראה שאינו כך כי אמנם טוב לדבר באותו נושא שוב ושוב כמבואר בתורה נב שהתבודד הרבה על מידה אחת וכו' אבל לחזור אותו דיבור ממש אינו אלא דיעבד כמבואר במקום אחר שהעיקר לשכנע את הקב"ה בטענות וריצויים ומליצות.
- ג. הדבור יש לו כח גדול – צ"ע הרי אנו מבקשים מהקב"ה שיעזור לנו לבטל מידה רעה מה שייך כאן כח הדבור הרי בן ומבקש שוב ושוב מאביו האם כח הדבור גרם לאביו ליתן לו או כיון שראה שכל כך חשוב לו הדבור?
- ד. הדבור יש לו כח גדול – צ"ע הרי כשמדבר אל ליבו עד שמבטל איזה מדה האם הוא כח הדבור? או כח הלב? דהיינו האם במקום לדבר הוא יהרהר בלבו את הדבור הזה שוב ושוב האם לא יפעל כמו כשמדבר.
- ה. בחיי מוהר"ן תמב"ו אמר רבנו לאחד מגדולי תלמידיו שידבר על כל אבר בגופו מהתכלית וע"י שהתמיד בזה זכה שהרגיש בחוש כיצד יוצא החיות מהאבר כשהוא מדבר אליו – צ"ע מי הוא השומע? והאם זה הכוונה שלדבור יש כח גדול?

² תורה כה תנינא – ואפלו אם לפעמים נסתתמין דבריו, ואינו יכול לפתח פיו לדבר לפניו יתברך כלל, אף על פ"כ זה בעצמו טוב מאד, דהיינו ההקנה שהוא מוכן ועומד לפניו יתברך, ויחפץ ומשתוקק לדבר, אף שאינו יכול, זה בעצמו גם כן טוב מאד. וגם יוכל לעשות לו שיחה ותפלה מזה בעצמו. ועל זה בעצמו יצחק ויתחנן לפניו יתברך, שנתרחק כל פה, עד שאינו יכול אפלו לדבר. ויבקש מאתו יתברך רחמים ותחנונים, שיחמל עליו ויפתח פיו, שייכל לפרש שיחתו לפניו.

³ שפת אמת על ברכות דף ו: כמו שיש זכות הצטרפות הרבים כן יש הצטרפות הרבה זמנים מה שמתפלל בכל יום ויום במקום זה המיוחד חל הארת הקדושה שם.

⁴ בספר טעמי המנהגים עמוד עא (עינינו בית הכנסת את קטו בהערה שם בשם ספר הגן ודרך משה) מביא משל נאה בכתבי האריז"ל למלך שרוצה ללכוד חומת העיר ורוצה לעשות נקב בחומה אזי לוקח קנה השריף שקורין (דיא ביק"ש) ויורה כמה פעמים במקום א' עד שינקב החומה. אבל אם הוא טפש ויורה פעם א' כאן ופעם א' במקום אחר אז החומה נשאר שלמה. ולא יועיל כל פעולותיו שעשה. כך מיום שחרב בהמ"ק נעשה הפסק חומות ברזל בינינו לאבינו שבשמים. והתפל' שלנו הוא כמו קני השריף ואם אדם מתפלל כל פעם במקום א' או תפלתו עושה שביב א' לנקוב החומה של ברזל. ואם לאו לא יוכל לנקוב.

⁵ ראיתי באיזה עלון כשסיפרו לרבי לוי הכהן רבינוביץ (בעל מעדני השלחן) כיצד הפציצו האמריקאים בשנת תשנא את הבונקר של סאדם חוסן ע"י שכמה מטוסים באו ביחד וורקו פצצה זה אחר זה באותו מקום, אמר שזה הביאור למאמר חז"ל כל הקובע מקום לתפילתו.

⁶ חיי מוהר"ן אות תמב (ו) לאחד מגדולי מקורביו זכרוננו לברכה צוה לו בימי נעוריו של המקרב הנ"ל שבשעת התבודדות ידבר הרבה בפריטיות עם כל אברי גופו ויסביר להם שכל תאוות הגוף הבל. כי הא סוף כל אדם למות, והגוף לקברות יוכל וכל האברים יבלו ויתרקבו וכו' ועוד דבורים פיוצא באלו. והתנהג כן איזה זמן. ואחר כך ספר עם רבנו זכרוננו לברכה והתנצל לפניו באשר שהגוף אינו שומע ומרגיש כלל כל דבריו וטענותיו עמו. אמר לו רבנו זכרוננו לברכה התחזק בענין זה, ואל תרפה ידך מזה, ותרצה אחר כך מה שיהיה מהדבורים הללו: ושמע לעצתו וקם דבריו עד שזכה אחר כך שכל איבר ואיבר שדבר עמו בפריטיות נמשך אחר דבריו כל פה, עד שיצא ממנו החיות ממש ונשאר בלא כח והרגשה כלל. וזה ראה בחוש באיברים החיצונים כגון אצבעות ידיו ורגליו וכיוצא בזה, עד שאיברים הפנימיים שהחיות תלוי בהם כגון הלב וכיוצא הנה צריה לצמצם דבריו מאד בכדי שלא תצא ממנו החיות ממש רחמנא לצלן: ושמעתי שפעם אחת דבר האיש הנ"ל עם המקרבים אליו מענין איך שעולם הנה אינו כלום ומה הוא התכלית מכל עניני הגוף וכו' כנ"ל ובתוך דבריו נתעלה והתחיל לגוע (ובלשון אשכנז שגשאר חלשות) וביגיעות גדולות עד ששב ונתעורר בו חיותו. ואמר אז שזכה על די קדשת רבנו זכרוננו לברכה למדרגה כזו אשר בכל עת שמזכיר עצמו היטב מיראת הענש והסוף והתכלית של כל עניני העולם הנה, אזי מרגישין כל איבריו אפלו אצבע הקטן שברגליו ממש כמו ששוכבין כבר בקבר ומרקיבין בו עד שצריה התחזקות גדול להחזיק חיותו בקרבו, שלא תצא נפשו ממש רחמנא לצלן:

- ו. שהדיבור יש לו כח גדול מאוד – צ"ע האם הכוונה בין דיבור שפונה ללב לתקן המידות ובין דיבור שפונה אל הקב"ה שישמע בקשתי כוחו גדול?
- ז. שהדיבור יש לו כח גדול מאוד. כי הלא יכולין ללחוש על קנה שריפה שלא תוכל לירות – צ"ע האם כוונת רבנו לק"ו אם הדיבור פועל על קנה שריפה כ"ש שיפעל על הלב או על הקב"ה.
- ח. הלא יכולין ללחוש על קנה שריפה שלא תוכל לירות – צ"ע מדוע הביא דוגמא לא מצויה ולא הביא כמה דוגמאות מש"ע יו"ד קעט כגון סעיף ה' חובר חבר שלוחש ומתקבצות חיות או שם סעיף ז' לוחש שלא יזיקהו נחש הרודף אחריו.
- ט. ללחוש על קנה שריפה – צ"ע הרי בהתבודדות מדברים הקב"ה כבן המבקש מאביו ובוודאי לא שייך ללחוש איזה לחש שיכריח את הקב"ה לעשות רצוני.
- י. ללחוש על קנה שריפה – צ"ע באיזה אופן מדובר האם לוחש על הקנה שאצלו, או על קנה שאצל אדם אחר שמכוון אליו רובה והוא לוחש לחש וניצל? וא"כ צ"ע האם רבנו רוצה לומר שזה לא מופת אלא כח הדבור בלבד שיש לכל אחד.
- יא. ללחוש על קנה שריפה – צ"ע הלשון לחש משמע איזה לחש מסויים עם שמות וכוונות ולא סתם דיבור להקב"ה, וא"כ צ"ע הרי זה לא כח הדבור אלא כח הלחש. ראיתי בביאור עוטה אור להרב אליהו עטייה שסיפר בשם הרב קיווק מעשה בשואה בשנים שעמדו מול כיתת יורים ואחד מהם היה לו קבלה על איזה פסוק שמציל מרובה, ואמרו אותו בכוונה גדולה והרובה נתקע ולא ירה. וצ"ע האם הפסוק גרם או כח הדיבור. ומסתמא לכל פסוק בתנ"ך יש כח גדול, אבל רבנו אמר לדבר דבורים מהלב ועליהם אמר שיש להם כח גדול.
- יב. צ"ע האם הכח ללחוש על קנה שריפה הוא כמו ברית כרותה לשפתים (סנהדרין קב.) כמו "יהוא יעבדנו הרבה" וימדה טובה מרובה פי' חמש מאות ועל כן שם זה פעל אחרי כמה שנים, וכאן פועל מיד.
- יג. כח הדיבור – צ"ע האם שייך לזה גם אל יפתח אדם פיו לשטן (ברכות יט.) או שגגה היוצאת מלפני השליט (קהלת י"ה) ראה כתובות טב. ומועד קטן יח. ראה מהרש"א שם¹⁰. שהפוח פיו לשטן מדובר בשכולל עצמו גם וכאילו מעיד על עצמו וסותם פי' הסגור. וזה שייך בכל אחד, אבל שגגה היוצאת מפי שליט לכאורה היא כמו קללת חכם חנינם, שדווקא באדם גדול יש בכח דבורו יותר מאדם רגיל. מאידך מי שמתבודד הרבה אולי הוא אדם גדול מצד כח דיבורו.
- יד. בעניין אל יפתח פיו לשטן צ"ע האם מדה טובה מרובה וצריך לפתוח פיו למלאך הסגור. כגון הרוצה לשבר תאוות אכילה יאמר פעמים הרבה יהי רצון שלא יהיה לי תאוות אכילה כלל, ובוודאי אזכה לזה, שהרי האומר להיפך יה"ר שתהיה לי וכו' נחשב פותח פיו לשטן.
- טו. מה הראייה מללחוש על קנה שריפה להתבודדות? האם הכח ללחוש על קנה שריפה שפעם אחת לא יתפרץ דומה לתפילה שאזכה לתקן איזה מדה רעה שלי לתמיד? ואולי הכוונה למדת הכעס כמו שאפשר ללחוש על קנה שלא יתפרץ כך אפשר לבקש בכל יום שלא יתפרץ בכעס. אע"פ שלכאורה הכעס הוא לא מדה רעה אלא תוצאה של גאוה וישות, ואע"פ שכל המדות רעות שרשן ישות, אבל הכעס הוא הישות בעצמה שפורצת כשלא נעשה כרצוני. אולי רוצה לומר שאפשר ללחוש על הלב שלא יתפרץ כשלא נעשה רצוני, ואם הזמן גם לשרש את הישות והגאוה כולה.
- טז. ואמר, שרצונו שיהיה לנו כל היום כולו התבודדות. ולבלות כל היום על זה – צ"ע האם אע"פ שיהיה עם הארץ? והרי לא עם הארץ חסיד וגם רבנו הרי אמר ששונא טיפש¹¹.

¹⁰ שיחות מוהר"ן – אות רלז – אמר שצריך לזהר מאד לבלי להוציא מפיו דבור של רשעות חס ושלום אפלו בדרך ליצנות. דהינו שלא לומר חס ושלום על עצמו שיהיה רשע חס ושלום או שיעשה עברה חס ושלום. אף שאומר זאת בדרך ליצנות ואין בלבו כלל לעשות זאת, אף על פי כן זה הדבור מזיק לו מאד ויכול להכריחו חס ושלום אחר כך לעשות זאת שהוציא מפיו אף על פי שלא אמרה מלבו רק בדרך ליצנות. ועל ידי זה נכשל יהוא המלך על ידי שהוציא מפיו ואמר (מלכים ב' יח): "יהוא יעבדנו הרבה". אף על פי שבלבו היה לבלי לעבדו רק אמר זאת בדרך ליצנות כדי להטעות את עובדי הבעל כמבאר שם במקרא, אף על פי כן נכשל אחר כך על ידי זה עד שעבד בעצמו עבודה זרה כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה. על כן צריכין לזהר מזה מאד כי ברית כרותה לשפתים וכו' כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה. (סנהדרין ק"ב. מועד קטן י"ח).

¹¹ המהרש"א מו"ק יח. – כמ"ש בע"י שלא יתן פתחון פה לשטן לקטרג ולומר הודאת בעל דין כמאה עדים דמי ולא נשאר מקום למדת הרחמים להאריך אפים בו' ע"ש.

¹² שיש"ק חדש ח"ג אות תתל – רבנו הקדוש אָמר: "איך האב פּיינט אַ נאַר" – אָנִי שוֹנֵא 'טפּשׁ': ובהערה שם אמר על זה רבי לוי יצחק זצ"ל – וב'שיחות הר"ו' סימן נ"א: "גם בתמימות אסור להיות שוטה". והנה רבינו ז"ל שיבח כידוע את חכם הדור רבי הירש לייב מאליק, ואמר עליו: "עַר זָאל זײַן נאָך אַמאַל אַזוי פֿרום וְוײ עַר אַיז – וְוַאלט עַר גִּישֶׁט גֶּעקומען צו זײַן זאָך, נאַר ווײל עַר אַיז קלוג" – "אפילו אם היה ירא וחרד בכפליים ממה שהוא – לא היה בא לעניינו, רק זכה להגיע לעניינו משום שהוא חכם" כמובא לעיל (חלק א סימן תקנח). ומזה אנו רואים שאף על פי שעיקר עניינו של רבינו הוא תפילה. אף על פי כן אמר דיבור כזה, ששונא טיפש כנ"ל, היינו כי צריכין

יז. ולבלות כל היום על זה – לשון לבלות צ"ע לכאורה הוא לשון בלאי וקלקול.

יח. שיהיה לנו כל היום כולו התבודדות – איך אפשר לומר כך? הרי ציווה אותנו (שיחות הר"ן עו/ו וכוה/א) ללמוד הרבה מאד תורה בכל יום, ואמר (חיי מוהר"ן שמו) שבליקוטי מוהר"ן יהיו לנו שני סדרים בקיאות ועיון. ועיין לקמן תורה קיא תנינא שאמר ע"י תפילה אפשר לבא לכל משמע שהיא רק היכי תמצוי לזכות לתורה ואינה תכלית לעצמה. ועיין תורה סב מצוה גדולה לחדד את השכל.

יט. שיהיה לנו כל היום כולו התבודדות – צ"ע ראה פתיחתא לאיכה רבה פרשה ב' הלואי אותי עזבו ואת תורת שמרו. ע"כ.

כ. שיהיה לנו כל היום כולו התבודדות – נראה הכוונה שכל מה שיעשה במשך היום הכל יהיה עם תפילה ודביקות בו ית', וא"כ צ"ע מדוע זה נקרא התבודדות לשון שהוא לבד ולא אומר תפילה דמשמע בכל מקום ואופן שנמצא?

כא. שיהיה לנו כל היום כולו התבודדות – צ"ע איך אפשר שלא יהיה על חשבון בין אדם לחבירו או איזה מצוה אחרת?¹⁷

הקדמה

בענין ההתבודדות הרבה רבנו לדבר יותר מהכל¹⁸ ולזרז לקיים אותה כולם ואמר¹⁹ שהיא מעלה גדולה מן הכל. וכמעט בכל התורות האחרונות שבספר מדבר מזה.

כאן רבנו מדבר על שלש עניינים בהתבודדות:

תחילה על ההרגל והקביעות בדבר: שעל כן ירגיל עצמו לקבוע לו שעה לדיבור עם הקב"ה ואם בתחילה אפילו זמן רב לא יהיה לו מה לדבר לא יתיימשך ולא שימשיך ועכ"פ יכסוף לדבר בשעה השעה, ואם יהיה לו דיבור אחד ידבר דיבור אחד בכסופים ליותר במשך כל השעה, כי באמת שיהיה לאדם הרבה דבורים ברצף והתחדשות היא מתנה מהקב"ה שבורא גיב שפתים למי שמתמיד בהנהגה זו של התבודדות (כמבואר בלק"ה/טו)

להיות גם חכם וערום ביראה כנגד זה היצר הרע אשר מגיע להסית ולהכשיל את האדם עם כל מיני חכמות וערמומיות. ובכדי לינצל ממנו ומתחבולותיו צריכים גם להיות חכם וערום ביראה. (רל"י).

¹⁷ שיחות מוהר"ן אות עו – אבל כשירגיל עצמו ללמד במהירות כנזכר לעיל בלי דקדוקים הרבה, התורה תתקם בידו, ויזכה ללמד הרבה מאד, גמרא ופוסקים כולם, ותנ"ך ומדרשים וספרי הזהר וקבלה ושאר ספרים כולם. וכבר מבאר (לעיל כ"ח) שיחתו של רבנו זכרוננו לברכה שטוב לאדם שיעבר בחייו בכל הספרים של התורה הקדושה: ופעם אחד חשב רבנו זכרוננו לברכה מה שהאדם צריך ללמד בכל יום עד שאין היום מספיק. דהינו לגמר בכל שנה ש"ס עם הר"ף והרא"ש, וארבעה שולחן ערוך הגדולים, וכל המדרשים כולם, וכל ספרי הזהר ותקונים וזהר חדש, וכל ספרי קבלה מהאר"י זכרוננו לברכה (קנה). גם צריכין ללמד איזה שעור ביום בקצת עיון. ועוד חשב הרבה דברים. גם צריכין לומר תהלים בכל יום, ותחנונות ובקשות הרבה הרבה. ואז ספר הרבה מענין זה שצריכין ללמד במהירות גדול ובוריות ולבלי לבלבל דעתו בדקדוקים הרבה מענין לענין. והדברים הללו הם בדוקים ומנוסים:

¹⁸ שיחות מוהר"ן אות כח – ראוי לאדם שיעבר וילך בזה העולם בכל הספרים הקדושים וללמד כולם כדי שיהיה בכל מקום, כמו שנמצא השרים הגדולים שהולכים ועוברים במדינות, ומוציאים הוצאות רבות על זה כדי שיוכל אחר כן להתפאר ולומר שהיה במדינות כמו שדרך השרים להתפאר ולומר: הייתי בורשא וכיוצא בזה. כמו כן ראוי שיהיה האדם בעולם הזה בכל מקומות הקדושים של התורה, כדי שיוכל להתפאר בעולם הבא שהיה בכל מקום דהינו בכל הספרים הקדושים כנ"ל. ולעיתים בעולם הבא מזכירין אותו כל מה שלמד בעולם הזה:

¹⁹ שיח שרפי קודש ח"ה אות תעא – אומרים בשם צדיקים שהיו אומרים בצחות על הכתוב (ירמיה ב, יג) 'אותי עזבו מקור מים חיים וכו', ודרשו רז"ל 'הלואי אותי עזבו ותורת שמרו', שיש לפעמים שבני אדם לרב דבקותן והתעוררותם עוברים על פמה וכמה הלכות פסוקות, ועל זה אומר הקדוש ברוך הוא 'הלואי אותי עזבו' מלהיות מדבקות ובעולמות וכו', ותורת שמרו' לבלי לקטות מפסקי ההלכה בפשטות.

²⁰ ראה שיחות הר"ן מאות רכו עד רלד. ובחיי מוהר"ן מאות תלו עד תמד

²¹ תורה כה תנינא – ההתבודדות הוא מעלה עליונה וגדולה מן הכל, דהינו לקבוע לו על-כף-פנים שעה או יותר להתבודד לבדו באיזה חדר או בשדה, ולפרש שיחתו בינו לבין קונו בטענות ואמתלאות, בדברי חן ורצון ופיוס, לבקש ולהתחנן מלפניו יתברך, שיקרב אליו לעבודתו באמת. ... ויזהר מאד להרגיל עצמו להתמיד בזה מדי יום ביום שעה מיוחדת כנ"ל, ושאר היום יהיה בשמחה כנ"ל. והנהגה זו היא גדולה במעלה מאד מאד, והוא דרך ועצה טובה מאד להתקרב אליו יתברך, פי זאת היא עצה בליוות, שבולל הכל.

²² ליקוטי הלכות שלוח הקן הלכה ה אות כ. ומי שנותן לב לדקדק ולהבין פרוש המלות של המקרא הזה "בורא גיב שפתים" וכו' – ויכל להבין מזה עצות להתחזק בענין השיחה בינו לבין קונו, שזה עקר התקון לענין רחוק וקרוב הנ"ל, פי בהשיחה הנ"ל יכול לפרש הכל לפני השם יתברך, לפרש בשיחתו עצם התרחקותו, ואף על פי כן יתקרב להשם יתברך על ידי זה דיקא, על ידי שיקבר עצם רבוי רחמיו בלי שעור, כאשר גלו לנו אבותינו ורבותינו ז"ל, אכל על פי רב השיחה בעצמה קשה מאד, פי מעצם התרחקותו – אין לו דבורים לדבר, פידוע למי שרוצה להרגיל עצמו בזה, אכל כבר הזהיר לנו אדמו"ר ז"ל, שאף על פי כן יתחזק בכל מיני התחזקות לנהוג בהנהגה זאת בכל יום, פידוע לנו כמה הזהיר על זה הרבה, פי ההכנה והרצון לבד שמכין את עצמו ורוצה לדבר, רק שאינו יכול לדבר – גם זה יקר מאד אצלו יתברך, ואם יהיה חזק בזה הרבה – בודאי יעזרו השם יתברך ויברא לו דבורים בבחינת "בורא גיב שפתים", בורא ממש, פי הדבורים הבאים לאדם הם בחינת בריאה חדשה ממש, פי בודאי הוא רחוק מדבורים מאד מחמת התרחקותו, אכל בשהוא חזק ומכין עצמו לדבר ולשיח בינו לבין קונו וחסך בזה איזה שעה ברצונות וכסופים חזקים, אזי השם יתברך עוזרו ושולח לו דבורים לתוף פיו,

עניין שני הוא כח הדבור: בעניין זה מצינו המון דוגמאות, (כגון פתרון חלומות, וברכת הדייט, וברית כרותה לשפתים¹⁰) ובצד השלילי כגון או הפותח פיו לשטן או שגגה היוצאת מפי השליט או קללה אפילו של רשע ועוד, וכידוע מידה טובה מרובה פי חמש מאות) וצ"ע מדוע רבנו הביא דווקא דוגמא של הלוחש על קנה שריפה שלכאורה נראה לא שייך לכאן. עכ"פ צריך לחלק שגם בהתבודדות עצמה יש כמה סוגי דיבור, כי יש דיבור אמונה ויש דיבורי בקשה ודיבורי שכנוע ודיבורי כסופים, וכל אחד מהם הכח שלו הוא מסיבה אחרת כי דיבורי אמונה פועל על האדם בעצמו, ודיבורי בקשה שכנוע וכסופים פועלים על הזולת דהיינו הקב"ה אבל כ"א באופן אחר כי שכנוע ההסבר גורם ובקשה תלוי מה מבקש, וכסופים הם גילוי דעת. אע"כ בכלם משמע מרבנו כאן שכח הדיבור גם גורם.

עוד בעניין כח הדיבור שבוודאי א"א לומר שהזמן עד שהוא פועל תלוי בכח הדבור, אלא תלוי בדבר שרוצה להשיג, כי נחשק גדול צריך לו הרבה דבורים ורוב חשק. וכמו משה רבנו שלרפא את מרים פעל בדבור אחד ולהיכנס לארץ היה צריך תקטן תפילות שבכ"א דבורים רבים. גם לא תמיד אפשר ללמוד מדבור רע לדבור טוב אע"פ שמידה טובה מרובה, אבל הבא להתטהר אומרים לו המתן, לעומת הבא ליטמא פותחין לו.

בעניין כח הדיבור בדבורי אמונה, (לא בקשת האמונה אלא דבורי אמונה), נראה שיש בהן סגולה מיוחדת יותר מדבור בנושא אחר, כמבואר בתורה מד תנינא אודיע אמונתך בפי, אבל החידוש היותר גדול הוא בשיחות הר"ן קמב, שאפילו בדרך ליצנות לא יאמר דברי כפירה ומביא ראייה מהמלך יהוא שכדי ללכוד עובדי הבעל אמר (מלכים-ב' י' יח) "יהוא יעבדנו הרבה", וסופו (שם לא) "ויהוא לא שמר ללכת בתורת ה'", ובגמ' (סנהדרין קב.) אביי אמר ברית כרותה לשפתים גרמה ליה ורבא אמר חותמו של אחיה השילוני. נמצא שרבנו מביא ראייה מאביי אע"פ שפיו ולבו אינם שווים¹¹ ואדרבה כיון לבער את הבעל, אעפ"כ הדבור גרם לו הפך כוונתו. וכידוע מדה טובה מרובה מכאן שמי שמדבר דבורי אמונה אפילו בלא כוונה וכ"ש בכוונה בוודאי ברית כרותה לשפתיו שתחקק בו האמונה היטב.

עניין שלישי שלכתחילה ראוי שיהיה לנו כל היום התבודדות: לכאורה צ"ע מדוע מכנה זאת התבודדות הרי בהכרח הכוונה שתוך כדי לימוד ועשיית מלאכתו ואכילתו וכיו"ב הוא דבוק בהקב"ה ומדבר עמו, וצ"ל שהכוונה שכל מה שעושה הוא רק ע"י חלק מהמחא אבל עיקר מוחו הוא לבד עם הקב"ה.

עד כאן ההקדמה

*

תורה צו

עוד אמר לענין התבודדות שהי' דרכו ז"ל לזרז מאד בזה להיות רגיל מאד בהתבודדות לפרש שיחתו לפני השם יתברך בכל יום ויום. ואמר שאפילו כשאין יכולין לדבר כלל. אפי' כשמדברין רק דיבור אחד גם כן טוב מאוד¹². ואמר, שאפילו אם אינו יכול לדבר רק דיבור אחד, כגון אני רוצה להיות כרצונך, ואתה יכול אפילו לעשות מהמשלש מרובע/טו כל שכן/כו אותי שאתנהג כרצונך ממש, יהיה חזק בדעתו, וידבר אותו הדיבור כמה וכמה פעמים בלי שיעור

שהם בחינת פריאה חדשה ממש, שהשם יתברך ברחמינו ברא לו דבורים והזמנים לתוף פיו בבחינת "בורא נוב שפתים", 'בורא' דיקא בפ"ל.

^{טו} ראה מועד קטן שהראייה לזה מאברהם שאמר נשתחוה ונשובה ובאמת חזרו שניהם. וצ"ע שרש"י בחומש שם ביאר שאברהם התנבא.

^י החילוק הזה ראיתי בהסכמת הרב דניאל בהר לספר ברית כרותה לשפתים של הרב כהן דגני. ושם הביא ראייה מרבנו בשיחות הר"ן קמב הנ"ל, וצ"ע ראה שיחות הר"ן אות ח' שללא ללמוד הלכות אבלות בעיני כי למחשבה יש תוקף גדול משמע שלא רק אמונה אבל אולי יש לחלק בין כח הדבור לתוקף המחשבה שהוא יותר וצ"ע.

^י מתולדו מאד

^ט כוכבי אור (לרבי אברהם בן נחמן) – אמת ואמונה אות י' – ...כי באשר גבהו שמים מארץ כן גבהו דרכיו מדרךינו ומחשבותינו ממחשבותינו יש אשר בשפלות דעתנו שני הפכים בנושא אחד, ולאין סוף עמק והעלם תבונתו יתברך לבלתי הפכיים יחשב, (עין בחיי מוהר"ן להתרחק מחקירות בהשמות שהשמיטו בעת הדפוס מה שאמר אדמו"ר ז"ל, אני מאמין שהשם יתברך יכול לעשות מהמשלש מרבע וגם עין בלקוטי תפלות סימן ס"ד מה שאמר מוהר"ן ז"ל שם בלשון תפלה כי אתה עושה נפלאות גדולות לבדך, הנראין לדעתנו האנושיות כמו שני הפכים בנושא אחד)

^כ כל שכן – כי אע"פ שקשה מאד לעזור לבעל בחירה, שנמצא שהקב"ה עובד את עצמו, אבל כבר תרצו שעי' תפילה שאני, וכידוע הסוגיה בע"ז ה. עה"פ מי יתן והיה לבבם וכו' שמשה אמר להם כפויי טובה מדוע לא אמרתם תן לנו אתה? אע"פ שהכל בידי שמים חוץ מיר"ש. עיי"ש מהרש"א שרמז להם שיש ביד הקב"ה לתת ולהטות לבם לטובה. עכ"פ בוודאי זה יותר קל מלעשות דבר שממש א"א להבין בשכל אנושי כמו מהמשלש מרובע ורבנו אמר שהקב"ה יכול.

וערך. ואפי' אם יבלה כמה וכמה ימים בדיבור זה לבד ואפילו אם יאמר רק רבוננו של עולם הצילני/כא, ואפילו רק רבוננו של עולם (חי"מ תמ), גם זה טוב. ויהיה חזק ואמיץ וירבה לדבר אותו הדיבור פעמים אין מספר אפילו אלף פעמים/כב ויותר. עד שירחם עליו השם יתברך. ויפתח פיו והקב"ה יברא לו ניב שפתיים דבורים חדשים "מטעמים אשר אהב" בשפע עוד ועוד, ויוכל לפרש שיחתו משפט ובקשות על כל מידה ומידה (כתורה נב) וכל מה שבלבו :

ואמר שהדיבור יש לו כח גדול מאודי^כ. כי הלא יכולין ללחוש על קנה שריפה שלא תוכל לירות. והבן. [כד] שאין הכוונה לדבר לדומם, אלא לדבר אליו ית' בכוונה גדולה מקירות לבו ממש כמו מי שרואה את המוות בעינים, ואזי אפילו כשרוצים להרגו והקנה שריפה כבר מכוון אליו להרגו, יכול שתפילתו תעצור אותו ולא ירה/כה.

ואז כשדיבר מזה. דיבר הרבה מהתבודדות. והאריך מאד בשיחה נפלאה בכמה מיני לשונות. וחזק אותנו וזירז אותנו מאד מאד בזה להתחזק להרבות בהתבודדות ושיחה בינו לבין קונו.

ואמר, שרצונו שיהיה לנו כל היום כולו התבודדות. ולבלות כל היום על זה. בפשטות ממה שאומר לקמן שלא כל אדם יכול לקיים זאת, נראה שכוונתו להתבודדות כל היום כל הימים, דהיינו שגם כל מעשיו ההכרחיים יהיו עם דביקות בו ית' ודיבור אליו. אבל אולי כוונתו גם שלפעמים יהיה לנו יום שלם של התבודדות/כז.

אך לאו כל אדם יכול לקיים זאת. על כן בהכרח לצוות להם שיהיה להם על כל פנים איזה שעה או יותר/כח התבודדות. כי גם זה טוב מאד. אבל אין זה קבלת עול עבודתו ית' באמת. אבל מי שלבו חזק בה'. ורוצה לקבל עליו עול עבודתו ית' באמת, רצונו, שיהיה לו כל היום התבודדות. שכל היום כל מעשיו ההכרחיים יהיה עם הקב"ה שלא יסיח דעתו ממנו לרגע, וכמעט לא יפסיק להשיח עמו לרגע.

והזכיר אז מאמר חז"ל {ברכות כא} וְלוֹאֵי שִׁיתְפַּלֵּל אָדָם כָּל הַיּוֹם כּוֹלוֹ בְּגִמ' שם מדובר בספק אם התפלל אחת מג' תפילות חובה, והחידוש דלא חישינן לברכות לבטלה. ועכ"פ מדנקט לשון כל היום כולו משמע גם של חושש לביטול תורה. ועי"ש ביאור ספר הנר בשם רבנו האי גאון שאם נזכר שכבר התפלל יפסיק הטעם משום כל תוסוף אבל תחנונים יכול להתפלל כל היום כולו. ובשם הרמב"ם כתב שתפילת נדבה יכול להתפלל כל היום כולו ובלבד שיוסף באחת מהברכות אמצעיות איזה דבור משלו שיהיה ניכר שהיא נדבה. והרשב"א כתב שאפילו התחיל על דעת שהיא חובה ונזכר שהתפלל יכול לכוון מעתה שהיא נדבה ולהמשיך :

כא כנ"ל בשיחות משיש"ק חדש ג' צו בשם מוהרנ"ת

כב ראה לעיל בשיחות משיש"ק ח"ב תקמד - שמוהרנ"ת אמר שתלמידו עוזר שהיה צועק אלף פעמים רבוננו של עולם, אינו קטן מת"ח שידע אלף דפים גמ' בע"פ.

כג מתרצו- מאד

כד חיי מוהר"ן תלח

כה אע"פ ששמענו כמה פעמים סיפורים על מחבל שכיון הרובה להרוג יהודי והרובה נעצר ולא ירה, אע"פ שלא התפלל כלל מרוב בהלה, יש לומר שהזכות גרמה ומזלו הצילו, אבל כאן רבנו אומר כדבר פשוט שגם תפילה יכולה לעשות זאת ואינו מעשה ניסים אלא מכח הדיבור.

כז ראה שיחות הר"ן אות קסג - שרבנו אחרי תפלת ותיקין יצא עם איש אחד מחוץ לעיר להר חלול וישבו שם בתוכו ורבנו אמר בבכיה גדולה התפילות משער הציון עד סמוך לשקיעה.

כח כנ"ל בתורה כה תנינא - דהיינו לקבע לו על-כל-פנים שעה או יותר להתבודד לבדו באיזה חדר או בשדה, ולפרש שיחתו בינו לבין קונו בטענות ואמתלאות, בדברי חן ורצון ופיסו, לבקש ולהתחנן מלפניו יתברך, שיקרב אליו לעבודתו באמת.

כט ברכות דף כא. ספק התפלל אינו חוזר ומתפלל ורבי יוחנן אמר ולואי שיתפלל אדם כל היום כולו:

רש"י - ולואי שיתפלל אדם כל היום - בהלכות גדולות פסק הלכה כרבי יוחנן בספק, והלכה כשמואל בודאי התפלל:

ספר הנר (לרבי זכריה אגמאתי) - רבינו האי ז"ל: ולענין תפילה, ודאי תפילה דרבנן היא, דלא קאמ' ר' יוחנן ספק התפלל ספק לא התפלל חייב לחזור ולהתפלל, אלא הכי קאמ' ולואי שיתפלל אדם כל היום כולו (דאמ' למה) ודאלמא לא הפסיד ויפה לעשות כן אבל לחייבו לא קאמ'. ושמעתא דשמואל דאמ' רב יהודה אמ' שמואל היה עומד בתפילה ונזכר שהתפלל פוסק ואפי' באמצע ברכה, עיונא דרבנן (דילמא במתניתא) ודילנא במתיתא דמשום כל תוספו קאמ', דסבירא ליה תפילות כנגד תמידין תיקנו וכי הדר מצלי צלותא אחריתא דחובה עבר משום כל תוסוף, אבל תחנונים דלאו תפלת מצוה שפיר דאמי.

עד כאן ביאור חברותא לתורה צו תנינא

